

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY  
W KATOWICACH**

**REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ  
NA RZECZ ZATRUDNIENIA  
NA ROK 2010**

---

**KATOWICE, LUTY 2010**

<b>SPIS TREŚCI:</b>	<b>STRONA</b>
<b>I. WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA RPDZ</b>	<b>3</b>
<b>II. DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W 2009 ROKU</b>	<b>4</b>
<b>DEMOGRAFIA</b>	<b>4</b>
<b>PRACUJĄCY</b>	<b>5</b>
<b>BEZROBOCIE REJESTROWANE</b>	<b>6</b>
<b>III. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE WYNIKAJĄCE Z ANALIZY REGIONALNEGO RYNKU PRACY</b>	<b>18</b>
<b>IV. CELE, PRIORYTETY, DZIAŁANIA, WSKAŹNIKI RPDZ NA ROK 2010</b>	<b>20</b>
<b>V. PARTNERZY RPDZ NA ROK 2010</b>	<b>22</b>
<b>VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ</b>	<b>23</b>
<b>VII. KOORDYNOWANIE, MONITOROWANIE I OCENA REALIZOWANYCH ZADAŃ</b>	<b>25</b>
<b>VIII. KARTY ZADAŃ DO REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA ROK 2010</b>	<b>27</b>
<b>PRIORYTET 1. WZROST AKTYWNOŚCI</b>	<b>27</b>
<b>PRIORYTET 2. SPRAWNY RYNEK PRACY</b>	<b>50</b>
<b>PRIORYTET 3. DOSKONALENIE AKTYWNEJ POLITYKI RYNKU PRACY</b>	<b>69</b>
<b>POWIATOWE URZĘDY PRACY</b>	<b>77</b>
<b>PRIORYTET 1. WZROST AKTYWNOŚCI</b>	<b>77</b>
<b>PRIORYTET 2. SPRAWNY RYNEK PRACY</b>	<b>96</b>
<b>PRIORYTET 3. DOSKONALENIE AKTYWNEJ POLITYKI RYNKU PRACY</b>	<b>103</b>

## I. WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA RPDZ.

Zgodnie z treścią art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2008 Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) samorząd województwa przygotowuje corocznie regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia, określający priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia..

Zadanie to przyporządkowane zostało Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy. Bowiem w myśl przepisu § 5 pkt 1 Statutu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach (uchwała Nr III/25/19/2008 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 czerwca 2008 roku) do zadań WUP należy w szczególności: *„określenie i koordynowanie regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w odniesieniu do krajowej polityki rynku pracy poprzez przygotowanie i realizację regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia”*. Zgodnie z tym zapisem, Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010, wzorem lat ubiegłych, został opracowany przez WUP.

Dokument ten opiera się na założeniach ujętych w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011 wraz z Anekssem pn. „Inicjatywy wspierające zatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarki”.

Wzięto również po uwagę analizę aktualnej sytuacji na lokalnych i wojewódzkim rynku pracy, priorytetów, celów strategicznych i kierunków działań zawartych m.in. w:

- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020,
  - Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020
- oraz Programie współdziałania Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2007-2015 (Katowice 2006).

Na podstawie tychże materiałów opracowano cele, priorytety i działania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010.

## II. DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W 2009 ROKU

### Demografia

W końcu września 2009 r. województwo śląskie liczyło 4 643 205 mieszkańców (12,2% ludności w kraju). W porównaniu ze stanem w końcu września 2008 r. liczba ludności obniżyła się o 5 438 (o 0,1%). Z roku na rok zasoby demograficzne regionu są coraz mniejsze. W okresie trzech kwartałów 2009 r. w województwie śląskim odnotowano dodatni przyrost naturalny ludności (+1146). Wobec dodatniego salda przyrostu naturalnego, na zmniejszenie się liczby ludności województwa miało wpływ ujemne saldo migracji.

W okresie styczeń – wrzesień 2009 r. saldo migracji stałej wyniosło minus 3606 (rok wcześniej minus 5651; dwa lata wcześniej minus 7349). W miastach odnotowano ujemne saldo migracji (minus 7229), natomiast na obszarach wiejskich dodatnie (plus 3623). W okresie trzech kwartałów 2009 r. wyemigrowało za granicę 3391 osób (rok wcześniej 5239, dwa lata wcześniej 6236 osób), a z zagranicy powróciło 2167 osób (1787 rok wcześniej, dwa lata wcześniej 1484). Ujemne saldo migracji zewnętrznej odnotowano m.in. w powiecie tarnogórskim (-311), w Zabrze (-179), Piekarach Śląskich (-143) i Bytomiu (-124).

W końcu września 2009 roku w 71 miastach naszego województwa mieszkało 78,1% ogółu ludności województwa śląskiego. W skali roku wskaźnik urbanizacji obniżył się o 0,2 pkt proc. Kobiety stanowiły 51,8% ogółu mieszkańców. Podobnie jak w 2008 roku, na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet<sup>1</sup>. Niezmiennie Śląskie znajduje się na pierwszym miejscu listy województw o najwyższej gęstości zaludnienia. Liczba osób przypadających na 1 km<sup>2</sup> powierzchni wynosi 377 (średnia ogólnopolska 122 osób/km<sup>2</sup>).

### Gospodarka

Województwo śląskie jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się regionów Polski. Wytwarza się tutaj 13% Produktu Krajowego Brutto (PKB), co daje województwu drugie miejsce w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi 29,5 tys. zł i jest wyższe od średniej krajowej o 4 tys. zł. Wyrazem przeobrażeń zachodzących w gospodarce regionu jest wyraźna zmiana w strukturze wytwarzanej tutaj wartości dodanej brutto (wartości nowo wytworzonej). Udział usług rynkowych i nierynkowych stanowi prawie 60%, a przemysłu 33%, co daje pierwszą pozycję w skali kraju. Województwo śląskie dysponuje licznymi zasobami naturalnymi, do których należą m.in.: węgiel kamienny, złoża cynku i ołowiu, pokłady metanu, gazu ziemnego, złoża margli, wapieni, kruszywa naturalnego, a także wody lecznicze, termalne i mineralne. W oparciu o istniejącą bazę surowcową powstał tu największy w kraju okręg przemysłowy.

Zachodzące od kilku lat procesy restrukturyzacyjne powodują systematyczne zmiany w strukturze gospodarki województwa. W całym przemyśle zmniejsza się udział górnictwa i hutnictwa, branż do niedawna dominujących w gospodarce województwa, wzrasta pozycja przemysłu elektromaszynowego, informatycznego, energetyki, a najszybciej przemysłu motoryzacyjnego (region jest największym w kraju producentem samochodów) i spożywczego.

Ze wstępnych danych makroekonomicznych opublikowanych przez GUS wynika, że w 2009r. wystąpiły niekorzystne zmiany w gospodarce województwa. Produkcja

---

<sup>1</sup> Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa śląskiego, styczeń 2010r. Urząd Statystyczny w Katowicach. [http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS\\_komunikat122009.pdf](http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_komunikat122009.pdf)

sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była niższa niż przed rokiem. Spadek produkcji odnotowano we wszystkich sekcjach przemysłu, z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Obniżyła się również wydajność pracy w przemyśle. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w budownictwie wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim. Obniżył się poziom produkcji budowlano-montażowej oraz robót o charakterze inwestycyjnym. Odnotowano wzrost wydajności pracy w budownictwie. W budownictwie mieszkaniowym oddano do użytkowania mniej mieszkań niż przed rokiem. Spadła również liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia i których budowę rozpoczęto.

W porównaniu z 2008 r. wzrosła sprzedaż detaliczna w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych, w tym największy wzrost sprzedaży osiągnęły przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego. Najwyższy spadek obrotów odnotowały jednostki z grupy prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach. W omawianym okresie zanotowano spadek sprzedaży hurtowej. W przedsiębiorstwach handlu hurtowego odnotowano mniejszą sprzedaż m.in. sprzętu AGD, RTV, artykułów użytku domowego, wzrosła m.in. sprzedaż kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2009 r. wyniosła 159785,2 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim w cenach stałych zmniejszyła się o 5,4% (w kraju spadek o 3,2%). Wyższe przychody ze sprzedaży wyrobów i usług odnotowano jedynie w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,4%). W największym stopniu produkcja obniżyła się w górnictwie i wydobywaniu (o 17,5%)<sup>2</sup>.

### **Podmioty gospodarki narodowej**

Według Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej – REGON w województwie śląskim w końcu grudnia 2009 r. zarejestrowanych było 430,6 tys. podmiotów. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła w porównaniu ze stanem w końcu grudnia 2008 r. o 1,7 tys. (tj. o 0,4%). Ponad 96% podmiotów pochodziło z sektora prywatnego. Wśród ogółu podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 326,0 tys., tj. 75,7% (przed rokiem 75,4%). Ich liczba wzrosła o 0,8% w skali roku. Najwięcej osób fizycznych prowadziło działalność w zakresie handlu i napraw (34,6%), obsługi nieruchomości i firm (13,5%), budownictwa (12,3%) oraz przetwórstwa przemysłowego (9,7%).

Według stanu w końcu grudnia 2009 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 34,8 tys. spółek cywilnych oraz 30,8 tys. spółek handlowych, w tym 5,4 tys. z udziałem kapitału zagranicznego. W porównaniu ze stanem w końcu grudnia 2008 r. liczba spółek handlowych zwiększyła się o 5,1%.

Liczba przedsiębiorstw państwowych według stanu na koniec grudnia 2009 r. wyniosła 28 i w skali roku zmniejszyła się o 23 przedsiębiorstwa (o 45,1%)<sup>3</sup>.

### **Pracujący**

Według stanu na 31 grudnia 2008 roku w całym województwie śląskim pracowało 1633,0 tys. osób<sup>4</sup>, tj. o 29,8 tys. więcej niż na koniec 2007 roku.

<sup>2</sup> Cytowany fragment pochodzi z informacji GUS pt.: *Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa śląskiego*, Urząd Statystyczny, Katowice, styczeń 2010 r., [http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/katow/ASSETS\\_komunikat122009.pdf](http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/katow/ASSETS_komunikat122009.pdf)

<sup>3</sup> Źródło: „*Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa śląskiego w grudniu 2008r.*”, Urząd Statystyczny w Katowicach, styczeń 2010r.

Przeciętna liczba zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw w 2009 r. wyniosła 740,5 tys. i wzrosła w porównaniu z 2008 r. o 1,6% (w kraju zmniejszyła się o 1,2%). W sektorze publicznym odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia (o 1,1%), natomiast w sektorze prywatnym wzrost (o 2,5%). W przemyśle w okresie styczeń – grudzień 2009 r. przeciętna liczba zatrudnionych osiągnęła wartość 443,4 tys., tj. niższą w skali roku o 2,4%. Spośród sekcji należących do przemysłu spadek przeciętnego zatrudnienia zanotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 4,2%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,9%), natomiast wzrost w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,8%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 1,0%). Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w zatrudnieniu (o przeciętnej liczbie zatrudnionych powyżej 15,0 tys.) niższe niż w 2008 r. przeciętne zatrudnienie wystąpiło m.in. w: naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń (o 8,2%), produkcji metali (o 7,3%), produkcji urządzeń elektrycznych (o 6,8%). Wzrost przeciętnej liczby zatrudnionych wystąpił w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 2,6%). Poza przemysłem w większości sekcji sektora przedsiębiorstw zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w odniesieniu do 2008 r., w tym m.in. w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 33,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 7,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 5,8%) oraz w budownictwie (o 4,6%).

W grudniu 2009 r. przeciętna liczba zatrudnionych ukształtowała się na poziomie 727,3 tys., tj. wyższym niż przed rokiem o 0,2%, natomiast niższym niż w poprzednim miesiącu o 0,2%. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w kraju przeciętne zatrudnienie zmniejszyło się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z listopadem 2009 r. odpowiednio o: 1,8% i 0,2%. W odniesieniu do danych z grudnia 2008 r. w sektorze publicznym odnotowano spadek przeciętnej liczby zatrudnionych o 2,5%, natomiast w sektorze prywatnym wzrost o 1,2%.<sup>5</sup>

### **Bezrobocie rejestrowane**

W obszarze bezrobocia zmiany na wojewódzkim rynku pracy w 2009 roku w niektórych aspektach przebiegały niezgodnie z kierunkami założonymi w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2009. **W ciągu roku odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych oraz rosnące natężenie zjawiska. Cechą pozytywną jest poprawa struktury bezrobocia rejestrowanego, głównie malejąca liczba (i udział) długotrwale bezrobotnych. Na zadawalającym poziomie odbywała się aktywizacja bezrobotnych.**

### **Liczba bezrobotnych**

Według stanu na 31 grudnia 2009r. w województwie śląskim zarejestrowanych było **168 425 bezrobotnych**. W odniesieniu do sytuacji z końca grudnia 2008r. liczba zaewidencjonowanych wzrosła o 45,7 tys. osób (tj. o 37,2%). W tym samym czasie ogólnopolska dynamika przyrostu liczby zaewidencjonowanych była niższa, tj. 28,5% (31.12.2008r. – 1 473,8 tys. bezrobotnych, 31.12.2009r. - 1 893,1 tys.).

---

<sup>4</sup> *Pracujący w całej gospodarce narodowej (łącznie z duchownymi pełniącymi obowiązki duszpasterskie oraz pracującymi w rolnictwie indywidualnym). Dane uzyskiwane są z bieżącej sprawozdawczości oraz szacunków spisowych. Publikowane są z dużym opóźnieniem, stąd najbardziej aktualne dotyczą końca 2007r. Źródło: Rocznik Statystyczny 2008, Urząd Statystyczny, Katowice, 2008 r.*

<sup>5</sup> *Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno – gospodarczej województwa śląskiego, Urząd Statystyczny, Katowice, styczeń 2010 r.*

Wysoka dynamika przyrostu liczby bezrobotnych w województwie śląskim wynikała z faktu, że kryzys na rynkach światowych i recesja w krajach UE w znacznym stopniu pogorszyła sytuację mieszkańców dużych miast. Jesteśmy województwem najbardziej zurbanizowanym, dlatego też w liczbach bezwzględnych wzrost bezrobocia był relatywnie wysoki. Podobne tendencje obserwowano w Wielkopolsce i na Mazowszu.

W ubiegłym roku najwyższy wzrost liczby zarejestrowanych obserwowano w I kwartale (+ 31,4 tys.); w miesiącach letnich (II kwartał) zanotowano redukcję liczby bezrobotnych (-5,6 tys.). W III i IV kwartale zbiorowość zarejestrowanych powiększała się (+ 5,5 tys. i +14,4 tys.).

Według stanu na 31.12.2009 r. najwyższą liczbę zarejestrowanych notowano w miastach o dużym potencjale ludności tj. w: Częstochowie (11,4 tys. osób), Sosnowcu (10,2 tys.) i Bytomiu (9,3 tys. osób) oraz w powiecie zawierciańskim (7,8 tys. osób). Najmniej osób zaewidencjonowanych było w powiatach: bieruńsko-łędzińskim (1,1 tys.), rybnickim (1,7 tys. osób) oraz w Żorach (1,9 tys. osób). Zauważalną tendencją bezrobocia jest jego sezonowość, miesiące wiosenno-letnie są okresami spadku liczby bezrobotnych, natomiast wyższy poziom tego zjawiska przypada na miesiące kończące i rozpoczynające rok kalendarzowy.

Dynamika wzrostu najwyższa była w Katowicach (+ 72,7%), Świętochłowicach (+59,7%), powiatach ziemskich pszczyńskim (+59,3%), rybnickim (+56,0%) oraz żywieckim (+55,9%). Najniższą dynamikę wzrostu obserwowano w powiecie myszkowskim (+18,1%), Mysłowicach (+18,4%), Jastrzębiu Zdroju (+20,9%), powiecie częstochowskim (+22,8%) i Bielsku – Białej (+23,4%).

Jeżeli chodzi o wzrost bezrobocia w liczbach bezwzględnych, to największe przyrosty obserwowano w Sosnowcu i Katowicach (po 2,8 tys. osób), Częstochowie (+2,7 tys.) oraz Bytomiu (+2,5 tys.). Najlepiej w tym aspekcie było w powiecie bieruńsko – łędzińskim (+386 osób), Mysłowicach (+386 osób) i powiecie mikołowskim (+ 504 osoby).

Sytuacja na podregionalnych rynkach pracy była także zróżnicowana. Najwyższą dynamikę wzrostu zanotowano w podregionie katowickim i tyskim. Należy przy tym pamiętać, że podregion tyski charakteryzował się najniższą liczbą bezrobotnych. Na przestrzeni roku najmniejsza dynamika spadku stanu bezrobocia odnotowana została w podregionie częstochowskim (+27,4%).

Województwo / podregiony	Bezrobotni stan 31.12.		Wzrost (w osobach)	Dynamika 31.12.2008r. =100%
	2008	2009		
Województwo śląskie razem	122 748	168 475	45 677	137,3
W tym:				
Podregion tyski	6 248	9 074	2 826	145,2
Podregion gliwicki	11 902	16 615	4 713	139,6
Podregion rybnicki	13 133	18 350	5 217	139,7
Podregion bytomski	14 253	19 506	5 253	136,9
Podregion katowicki	14 991	21 960	6 969	146,5
Podregion bielski	16 736	22 881	6 145	136,7
Podregion częstochowski	20 352	25 935	5 583	127,4
Podregion sosnowiecki	25 133	34 104	8 971	135,7

### **Stopa bezrobocia rejestrowanego**

Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wysokość stopy bezrobocia na Śląsku wynosiła 9,2% (kraj 11,9%). W ciągu roku wysokość stopy bezrobocia wzrosła w województwie o 2,3 pkt proc., w kraju o 2,4 pkt proc. (31.12.2008 r. województwo - 6,9%, kraj - 9,5%). Bez względu na rok sprawozdawczy stopa bezrobocia w województwie śląskim jest znacznie niższa od ogólnopolskiej. Utrzymuje się duże zróżnicowanie natężenia bezrobocia w naszym regionie. Najlepiej jest w Katowicach, gdzie w końcu grudnia 2009r. wysokość stopy bezrobocia wynosiła 3,3% (grudzień 2008r. - 1,9%). Na przeciwległej pozycji lokuje się powiat myszkowski, gdzie wysokość tego wskaźnika osiąga wartość 17,5% (grudzień 2008r. - 15,1%). Jak widać, powiat o najwyższej i najniższej stopie bezrobocia dzieliła w grudniu ub. roku różnica 14,2 pkt proc.

Jeżeli chodzi o podregiony, to w końcu grudnia 2009 r. najlepiej było w tyskim (5,4%) i katowickim (6,2%); potem kolejno w podregionie: rybnickim (8,5%), bielskim (8,6%), gliwickim (8,7%), częstochowskim (12,3%) i sosnowieckim (12,8%). Najwyższą stopę zanotowano w podregionie bytomskim (13,1%).

### **Bezrobotne kobiety**

W końcu 2009 r. wśród zarejestrowanych 53,4% stanowiły bezrobotne kobiety. W ciągu roku udział pań zmalał o 6,1 pkt proc., zaś liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 16,8 tys., w zbiorowości mężczyzn liczba zaewidencjonowanych wzrosła o 28,8 tys. osób.

Nadal trudna sytuacja kobiet ma miejsce w Mysłowicach (gdzie kobiety to 62,8% wśród ogółu bezrobotnych), powiecie pszczyńskim (62,4%), Żorach (62,1%), powiecie rybnickim (61,6%) i Jastrzębiu Zdroju (60,6%).

Odsetek bezrobotnych kobiet jest najniższy w powiatach północnej części regionu: kłobuckim oraz częstochowskim (po 46,3%), Częstochowie (47,7%), zawierciańskim (47,9%) i myszkowskim (48,5%).

### **Bezrobotni zamieszkali na wsi**

Na silnie zurbanizowanym Śląsku zdecydowana większość bezrobotnych (79,2%) zamieszkuje miasta. W końcu grudnia 2009 r. na terenach wiejskich było 20,8% ogółu zarejestrowanych, tj. 35,0 tys. osób. W ciągu roku liczba bezrobotnej ludności wiejskiej wzrosła o 8,8 tys. osób (tj. o 33,7%). W tym samym czasie liczba bezrobotnych mieszkańców miast zwiększyła się o 36,9 tys., co oznacza wzrost o 38,2%.

Problem bezrobocia agrarnego niezmiennie dotyka głównie mieszkańców podregionu bielskiego, gdzie w końcu 2009 roku zarejestrowanych było 11,7 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, co stanowiło połowę ogółu bezrobotnych w tym podregionie. W podregionie częstochowskim było 10,0 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, tj. 38,4% ogółu zarejestrowanych w tym podregionie. Dla porównania w podregionie gliwickim bezrobotni z terenów wiejskich to zaledwie 6,6% ogółu. W podregionie katowickim, który skupia wyłącznie miasta na prawach powiatu (tzw. powiaty grodzkie) problem bezrobocia agrarnego nie występuje.

### **Bezrobotni z prawem do zasiłku**

Zdecydowana większość zarejestrowanych nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych. W końcu grudnia 2009 r. prawo do tego świadczenia posiadało 31,2 tys. osób, tj. 18,5% ogółu zaewidencjonowanych. W stosunku do sytuacji sprzed roku liczba zasiłkobiorców wzrosła o 10,1 tys. osób. Wzrósł również procentowy udział

pobierających zasiłek wśród ogółu bezrobotnych (31.12.2008 r. – 21,1 tys., tj. 17,2% ogółu). Sytuacja powiatów i podregionów w opisywanym aspekcie jest zróżnicowana. Według stanu na 31.12.2009r. w powiecie myszkowskim blisko jedna trzecia zarejestrowanych posiadała uprawnienia do pobierania zasiłku dla bezrobotnych (31,5%), w zawierciańskim 28,0%, kłobuckim 24,7%. Odwrotna sytuacja wystąpiła w Bytomiu (11,3%), Jastrzębiu Zdroju (12,0%) i Piekarach Śląskich (12,4%), gdzie prawo do tego świadczenia miał co dwunasty bezrobotny. Zasiłek dla bezrobotnych pobierał co piąty zarejestrowany w podregionie bielskim (21,7%). W podregionach bytomskim i gliwickim udział zasiłkobiorców był najniższy (13,7% i 14,0%).

### **Bezrobotni poprzednio pracujący**

Większość bezrobotnych to osoby legitymujące się stażem pracy (według stanu na 31.12.2009 r.– 134,2 tys., tj. 79,7% ogółu). Pozostali – 34,2 tys. tj. 20,3% ogółu nie posiada doświadczeń zawodowych.

W ciągu roku liczba bezrobotnych poprzednio pracujących wzrosła o 38,1 tys., również ich procentowy udział wśród ogółu wzrósł o 1,4 pkt proc. (31.12. 2008 r. – 78,3%).

### **Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy**

W końcu 2009r. zbiorowość bezrobotnych zwolnionych z przyczyn zakładu pracy liczyła 7,2 tys. osób, co stanowiło 5,4% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących. W ciągu roku liczebność tej kategorii wzrosła o 75,5% (31.12.2008 - 4,2 tys. osób, tj. 3,4% poprzednio pracujących). W końcu 2009r. najgorszą sytuację obserwowano w powiecie myszkowskim, gdzie co piąty bezrobotny poprzednio pracujący był osobą zwolnioną z przyczyn zakładu pracy.

### **Długotrwale bezrobotni**

Do grupy bezrobotnych długotrwale zaliczane są osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. W ciągu roku liczebność tej kategorii **spadła o 808 osób**, do poziomu 57,7 tys. W ciągu roku udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zaewidencjonowanych **obniżył się o 13,4 pkt proc., z 47,7% w grudniu 2008 r. do 34,3% w końcu 2009 r.** Wśród długotrwale bezrobotnych dominują kobiety (60,9% w końcu grudnia 2009 r., wobec 63,8% w grudniu 2008 r.). Utrzymuje się zróżnicowanie przestrzenne poziomu długotrwałego bezrobocia. W końcu 2009 r. najwięcej bezrobotnych tej kategorii zaewidencjonowanych było w Częstochowie (4,5 tys.), w Bytomiu (4,4 tys.) oraz w Sosnowcu (3,6 tys.).

### **Bezrobotni poniżej 25 roku życia**

W końcu grudnia 2009 r. bez pracy pozostawało 35,2 tys. bezrobotnych **poniżej 25 roku życia**. Na przestrzeni roku liczba najmłodszych bezrobotnych **wzrosła o 13,1 tys. osób, tj. o 59,0%**. Według stanu na 31.12.2009 r. bezrobotna młodzież to 20,9% ogółu zarejestrowanych, rok wcześniej ten udział był niższy – 18,0%.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych do 25 roku życia dominowały kobiety, które stanowiły 55,1% tej subpopulacji (19 382 osoby).

W porównaniu do grudnia 2008 roku sytuacja bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia w województwie śląskim pogorszyła się. Zanotowano wzrost udziału mężczyzn

w tej kategorii wiekowej bezrobotnych o 7,9 pkt. procentowego; (31.12.2009- 15 813 tj. 44,9%,31.12.2008- 8 180 tj. 37%).

Natężenie bezrobocia młodzieży w poszczególnych powiatach jest zróżnicowane. W końcu 2009 r. najwyższe udziały bezrobotnej młodzieży obserwowano w powiatach: rybnickim (33,3%), pszczyńskim (32,1%), wodzisławskim (31,6%) oraz w miastach: Jastrzębiu Zdroju (30,5%) i Żorach (28,1%). Najniższe udziały bezrobotnej młodzieży notowano w dużych miastach na prawach powiatu, tj. w: Częstochowie (11,7%), Bielsku– Białej (13,5%) oraz Sosnowcu (14,8%).

Podjęcie pracy w czasie lub po ukończeniu edukacji stanowi pierwszy, znaczący krok w życiu zawodowym człowieka. Czas poszukiwania pracy wpływa na szanse bezrobotnych na szybko zmieniającym się rynku pracy. W grupie bezrobotnej młodzieży przeważają osoby pozostające bez pracy w okresie od 1-3 miesięcy (35,1%) oraz 3-6 miesięcy (25,8%). Jeśli chodzi o grupę osób chronicznie bezrobotnych (pozostających bez pracy nieprzerwanie ponad 24 miesiące), to ich udział w strukturze bezrobotnej młodzieży jest bardzo niski i wynosi niespełna 2%.

### **Bezrobotni powyżej 50 roku życia**

W końcu grudnia 2009 r. zarejestrowanych było 37,6 tys. bezrobotnych **powyżej 50 roku życia**, procentowy udział tych osób wśród ogółu zarejestrowanych wynosił 22,3%. W odniesieniu do sytuacji z końca grudnia 2008 r. liczba bezrobotnych tej kategorii **wzrosła o 7,7 tys. osób**. Bezrobotni powyżej 50 roku życia to jedna z niewielu kategorii zarejestrowanych, gdzie notujemy **nadreprezentację mężczyzn**. Udział kobiet wynosi zaledwie 43,1% . W końcu 2009 r. problem braku pracy w grupie 50+ najbardziej widoczny był w dużych ośrodkach przemysłowych, gdzie bezrobotni tej kategorii stanowili blisko jedną trzecią zarejestrowanych: Częstochowa (31,1%), Dąbrowa Górnicza (28,6%), Bielsko-Biała (27,9%), Sosnowiec (27,8%). Bezrobocie osób powyżej 50 roku życia najmniej widoczne było w powiatach podregionu rybnickiego: Jastrzębie Zdrój (13,1%), wodzisławski (14,2%) oraz rybnicki (15,9%). Możliwości zatrudnieniowe bezrobotnych powyżej 50 roku życia ogranicza niski poziom wykształcenia. W tej kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy aż 37,1% posiada wykształcenie gimnazjalne i poniżej, 34,0% - zasadnicze zawodowe, 19,3% - policealne i średnie zawodowe, a tylko co dziesiąty średnie ogólnokształcące oraz wyższe ( tj. 5,5% i 4,1%). Drugą barierą utrudniającą sukces na rynku pracy jest długoterminowe bezrobocie. Wśród bezrobotnych z grupy 50+ blisko jedna trzecia pozostaje bez zatrudnienia nieprzerwanie przez ponad 12 miesięcy (31,4%). Funkcjonujące w społeczeństwie przeświadczenie o tym, iż osoby powyżej 50 roku życia są mało elastycznymi pracownikami, którzy nie potrafią korzystać z nowoczesnych technologii i niechętnie korzystają z możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych powoduje, iż problem bezrobocia na śląskim rynku pracy dotyka w znacznym stopniu osoby z grupy wiekowej 50+.

### **Inne kategorie bezrobotnych**

Według stanu na 31.12.2009r. 26,7%, tj. 44,9 tys. osób zaliczało się do grupy **bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych**. Zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oznacza to bezrobotnego nie posiadającego kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej. W ciągu roku liczba zarejestrowanych bez kwalifikacji zawodowych wzrosła o 8,8 tys. osób, natomiast udział obniżył się (o 2,7 pkt. proc.).

W końcu grudnia 2009 roku liczba **bezrobotnych niepełnosprawnych** wynosiła 10,4 tys. i przez okres roku zwiększyła się o 2,1 tys. osób (tj. o 25,3%). Nieznacznie spadł udział bezrobotnych niepełnosprawnych wśród ogółu, z 6,8% w grudniu 2008r. do 6,2% w grudniu 2009r. Według stanu na 31.12.2009r. najwięcej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych było w: Częstochowie (1,3 tys.), Bielsku – Białej (640 osób) oraz Sosnowcu (606 osób). Najmniej osób zaewidencjonowanych było w powiatach: lublinieckim (57 osób), bieruńsko-lędzińskim (94 osoby) oraz w mikołowskim (100 osób). Kobiety nieznacznie przeważają wśród bezrobotnych niepełnosprawnych. Według stanu na 31.12.2009 r. ich udział wynosił 51,3%, rok wcześniej – 53,7%.

Bezrobotni **absolwenci** to według stanu na koniec grudnia ub. roku 6,4% ogółu zarejestrowanych (31.12.2009r. – 10 735 osób). Wśród bezrobotnych absolwentów zdecydowanie dominowały kobiety (56,9%). Na przestrzeni 2009 roku zbiorowość tej kategorii powiększyła się o 4,7 tys., tj. wzrost o 78,0%, wobec średniej w regionie 37,2% (31.12.2008r. – 6 028). Wśród bezrobotnych absolwentów osoby z wyższym wykształceniem to ok. 32% (głównie absolwenci kierunków ekonomicznych, nauk społecznych, pedagogiki). Według stanu na koniec grudnia 2009 r. bezrobotni z wyższym wykształceniem (18,1 tys. osób) stanowili 10,8% ogółu zarejestrowanych. W tej zbiorowości zdecydowanie dominowały kobiety (11,5 tys., tj. 63,7%). W ciągu roku liczba bezrobotnych o potencjalnie najwyższych kwalifikacjach wzrosła o 6,0 tys. osób, wzrósł również udział wśród ogółu bezrobotnych (o 0,9 punktu procentowego).

Atutem osób z **wyższym wykształceniem** jest relatywnie krótki czas pozostawania bez pracy; tylko 16,1% z nich pozostaje w rejestrach nieprzerwanie ponad 12 miesięcy.

Bezrobotni z **wykształceniem średnim policealnym i zawodowym** stanowili 23,4% ogółu zarejestrowanych (31.12.2009r. – 39 418). Rok wcześniej analogiczny udział wynosił 23,2%. W ciągu roku liczebność tej kategorii wzrosła o 10,9 tys. osób. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. bez pracy pozostawało 16,1 tys. bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, w tym aż 70,7% to kobiety.

W ciągu roku udział osób z **wykształceniem średnim ogólnokształcącym** wśród ogółu bezrobotnych pozostał na zbliżonym poziomie. Aktualnie stanowią oni 9,5% zarejestrowanych wobec 9,3% w tym samym okresie ubiegłego roku.

W końcu grudnia 2009 roku liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosiła 47,6 tys. osób. W porównaniu z analogicznym okresem w 2008 roku obserwujemy wzrost bezrobotnych tej kategorii o 13,5 tys. osób.

Niezmiennie blisko jedną trzecią zarejestrowanych stanowili **bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej** (31.12.2008r. – 29,9%, 31.12.2009 r. – 28,0%).

Na przestrzeni 2009r. w powiatowych urzędach pracy województwa śląskiego zarejestrowało się 340 tys. osób tj. o 76,9 tys. więcej niż rok wcześniej. Wśród „**napiływających**” do bezrobocia dominowały osoby rejestrujący się po raz kolejny (77,3%, w 2008r. odsetek ten był nieco wyższy i wynosił 79,8%).

Problem powrotów do bezrobocia był szczególnie widoczny w Siemianowicach Śląskich (gdzie w 2009r. 84,6% to rejestrujący się po raz kolejny), Świętochłowicach (82,8%) oraz Zabrze (82,5%). Najniższy odsetek powtórnych rejestracji obserwowano w powiecie bielskim (65,6%), raciborskim (69,3%) oraz żywieckim (69,4%).

Liczba **wyłączonych** w ciągu roku 2009 wyniosła 294,2 tys. osób i była o 12,0 tys. mniejsza niż rok wcześniej. Wśród wyłączonych z ewidencji dominowały kobiety (według stanu na 31.12.2009r. było to 52,7, 31.12.2008r. – 57,1%.)

W 2009 r. liczba wyłączonych z tytułu niepotwierdzenia gotowości do pracy wyniosła 110 118 osób (tj. 37,4%). W 2008 r. analogicznie 112 583 osoby (36,8%).

W całym 2009 roku z tytułu **rozpoczęcia zatrudnienia wyłączono 101,8 tys. osób** (w 2008r.: 104,1 tys.). **Na przestrzeni roku korzystną tendencją był wzrost liczby bezrobotnych, którzy zostali wyrejestrowani z powodu otrzymania dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, dotacje te otrzymało 6 624 bezrobotnych** (w 2008r. – 4 698 osób).

<b>Główne przyczyny "odpływu"</b>		2008 r.	2009 r.
Osoby wyłączone z ewidencji bezrobotnych w okresie sprawozdawczym		<b>306 234</b>	<b>294 198</b>
z tego z przyczyn	<b>podjęcia pracy</b>	<b>104 145</b>	<b>101 806</b>
	w tym:		
	prace interwencyjne	2 098	1 792
	roboty publiczne	1 910	2 748
	<b>podjęcie działalności gospodarczej</b>	<b>4 698</b>	<b>6 624</b>
	podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	3 461	3 972
	<b>rozpoczęcia szkolenia</b>	<b>19 940</b>	<b>19 518</b>
	<b>rozpoczęcia stażu</b>	<b>17 717</b>	<b>24 259</b>
	rozpoczęcie przygotowania zawodowego w miejscu pracy	7 872	620
	rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	4 970	6 080
	uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej	X	83
	odmowa bez uzasadnionej przyczyny propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub uczestnictwa w aktywnych programach r.p.	x	9 509
	<b>niepotwierdzenia gotowości do pracy</b>	<b>112 583</b>	<b>109 817</b>
	dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	14 136	10 404
	podjęcia nauki	468	554
	ukończenia 60/65 lat	667	572
	nabycia praw emerytalnych lub rentowych	1 896	1 393
nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego	1 664	1 848	
innych	20 176	7 735	

W 2009r. do urzędów pracy zgłoszono 106,3 tys. **ofert pracy**, tj. o blisko jedną trzecią ofert mniej niż rok wcześniej (31.12.2008r. - 159,6 tys. ofert zatrudnienia). Liczba zgłoszonych ofert pracy kształtowała się na poziomie z 2005r.

W 2009r. w województwie śląskim planowano objąć **zwolnieniami z przyczyn zakładu** pracy 12 559 osób, tj. o 3 005 osób więcej niż w 2008r.

W 2009r. w Województwie Śląskim zwolnieniami z przyczyn dotyczących zakładu pracy, na podstawie wcześniejszych zgłoszeń, objęte zostały 9 463 osoby. W 2008r. liczba zwolnionych z tzw. zwolnień grupowych była o 5,7 tys. mniejsza (3 752 osoby).

### Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wymienia 12 kategorii bezrobotnych kwalifikujących się do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy*	31.12.2008		31.12.2009	
	liczba	udział w ogółem (%)	liczba	udział w ogółem (%)
do 25 roku życia	22 133	18,0	35 195	20,9
długotrwale bezrobotni	58 522	47,7	57 714	34,3
powyżej 50 roku życia	29 926	24,4	37 589	22,3
bez kwalifikacji zawodowych	36 067	29,4	44 900	26,7
bez doświadczenia zawodowego	34 880	28,4	46 153	27,4
bez wykształcenia średniego	70 755	57,6	94 803	56,3
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	13 345**	18,3**	15 242**	17,0**
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	11 788	9,6	13 861	8,2
osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	2 183	1,8	3 318	2,0
niepełnosprawni	8 291	6,8	10 386	6,2
<b>Liczba bezrobotnych ogółem</b>	<b>122 748</b>		<b>168 425</b>	

\* dane liczbowe nie sumują się – osoba bezrobotna może przynależeć do kilku kategorii równocześnie

\*\* wśród ogółu bezrobotnych kobiet

W 2009 roku, w porównaniu z rokiem 2008, sytuacja na wojewódzkim rynku pracy opisywana w oparciu o określone wskaźniki uległa w większości przypadków pogorszeniu. Poprawie uległy wskaźniki dotyczące udziału długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, podjęcia działalności gospodarczej przez bezrobotnych przy wykorzystaniu środków z Funduszu Pracy. Szczegółowe porównanie zawiera poniższa tabela.

## Główne tendencje bezrobocia obserwowane w województwie śląskim w latach 2008-2009

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		Opis zmian
	2008 r.	2009 r.	
Stopa bezrobocia rejestrowanego	6,9%	9,2%	<p>Wg stanu na 31 grudnia 2009 r. wysokość stopy bezrobocia na Śląsku wynosiła 9,2% (kraj 11,9%). W ciągu roku wysokość stopy bezrobocia wzrosła w województwie o 2,3 pkt proc., w kraju o 2,4 pkt proc. (31.12.2008 r. województwo 6,9%, kraj 9,5%). Bez względu na rok sprawozdawczy stopa bezrobocia w województwie śląskim jest znacznie niższa od ogólnopolskiej. Utrzymuje się duże zróżnicowanie natężenia bezrobocia w naszym regionie. Najlepiej jest w Katowicach, gdzie w końcu grudnia 2009r. wysokość stopy bezrobocia wynosiła 3,3% (grudzień 2008r. - 1,9%).</p> <p>Na przeciwległej pozycji lokuje się powiat myszkowski, gdzie wysokość tego wskaźnika osiąga wartość 17,5% (grudzień 2008r. - 15,1%). Jak widać, powiat o najwyższej i najniższej stopie bezrobocia dzieliła w grudniu ub. roku różnica 14,2 pkt proc.</p> <p>Jeżeli chodzi o podregiony, to w końcu grudnia 2009 r. najlepiej było w tyskim (5,4%) i katowickim (6,2%); potem kolejno w podregionie: rybnickim (8,5%), bielskim (8,6%), gliwickim (8,7%), częstochowskim (12,3%) i sosnowieckim (12,8%). Najwyższą stopę zanotowano w podregionie bytomskim (13,1%).</p>
Liczba bezrobotnych ogółem	122 748 osób	168 425 osób	<p>W ciągu roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy wzrosła o 45,7 tys. osób (tj. o 37,2%). W tym samym czasie ogólnopolska dynamika przyrostu liczby zaewidencjonowanych była niższa, tj. 28,5% (31.12.2008r. – 1 473,8 tys. bezrobotnych, 31.12.2009r. - 1 893,1 tys.).</p> <p>Wysoka dynamika przyrostu liczby bezrobotnych w województwie śląskim wynika z faktu, że kryzys na rynkach światowych i recesja w krajach UE w największym stopniu pogorszyła sytuację mieszkańców dużych miast. Jesteśmy województwem najbardziej zurbanizowanym, dlatego też w liczbach bezwzględnych wzrost bezrobocia był relatywnie wysoki. Podobne tendencje obserwowano w Wielkopolsce i na Mazowszu.</p> <p>W ubiegłym roku najwyższy wzrost liczby zarejestrowanych obserwowano w I kwartale (+ 31,4 tys.); w miesiącach letnich (II kwartał) zanotowano redukcję liczby bezrobotnych (-5,6 tys.). W III i IV kwartale zbiorowość zarejestrowanych powiększała się (+ 5,5 tys. i +14,4 tys.).</p> <p>Według stanu na 31.12.2009 r. najwyższą liczbę zarejestrowanych notowano w miastach o dużym potencjale ludności tj. w: Częstochowie (11,4 tys. osób), Sosnowcu (10,2 tys.) i Bytomiu (9,3 tys. osób) oraz w powiecie zawierciańskim (7,8 tys. osób). Najmniej osób zaewidencjonowanych było w powiatach: bieruńsko-łódzkiem (1,1 tys.), rybnickim (1,7 tys. osób) oraz w Żorach (1,9 tys. osób).</p> <p>Zauważalną tendencją bezrobocia jest jego sezonowość, miesiące wiosenno-letnie są okresami spadku liczby bezrobotnych, natomiast wyższy poziom tego zjawiska przypada na miesiące kończące i rozpoczynające rok kalendarzowy.</p>
Bezrobotne kobiety	73 071 osób 59,5% ogółu	89 903 osoby 53,4% ogółu	<p>W końcu 2009 r. wśród zarejestrowanych 53,4% stanowiły bezrobotne kobiety. W ciągu roku udział pań zmalał o 6,1 pkt proc., zaś liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 16,8 tys., w zbiorowości mężczyzn liczba zaewidencjonowanych wzrosła o 28,8 tys. osób.</p> <p>Nadal trudna sytuacja kobiet ma miejsce w Mysłowicach (gdzie kobiety to 62,8% wśród ogółu bezrobotnych), powiecie pszczyńskim (62,4%), Żorach (62,1%), powiecie rybnickim (61,6%) i Jastrzębiu Zdroju (60,6%).</p> <p>Odsetek bezrobotnych kobiet jest najniższy w powiatach północnej części regionu: kłobuckim oraz częstochowskim (po 46,3%), Częstochowie (47,7%), zawierciańskim (47,9%) i myszkowskim (48,5%).</p>
Bezrobotni zamieszkali na wsi	26 194 osoby	35 015 osób	<p>Na silnie zurbanizowanym Śląsku zdecydowana większość bezrobotnych (79,2%) zamieszkuje miasta. W końcu grudnia 2009 r. na terenach wiejskich 20,8% ogółu zarejestrowanych, tj. 35,0 tys. osób. W ciągu roku liczba bezrobotnej ludności wiejskiej wzrosła o 8,8 tys. osób (tj. o 33,7%).</p> <p>W tym samym czasie liczba bezrobotnych mieszkańców miast zwiększyła się o 36,9 tys., co oznacza wzrost o 38,2%.</p> <p>Problem bezrobocia agrarnego niezmiennie dotyka głównie mieszkańców</p>

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		Opis zmian
	2008 r.	2009 r.	
			podregionu bielskiego, gdzie w końcu 2009 roku zarejestrowanych było 11,7 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, co stanowiło połowę ogółu bezrobotnych w tym podregionie. W podregionie częstochowskim było 10,0 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, tj. 38,4% ogółu zarejestrowanych w tym podregionie. Dla porównania w podregionie gliwickim bezrobotni z terenów wiejskich to zaledwie 6,6% ogółu. W podregionie katowickim, który skupia wyłącznie miasta na prawach powiatu (tzw. powiaty grodzkie) problem bezrobocia agrarnego nie występuje.
Bezrobotni z prawem do zasiłku	21 101 osób	31 235 osób	Zdecydowana większość zarejestrowanych nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych. W końcu grudnia 2009 r. prawo do tego świadczenia posiadało 31,2 tys. osób, tj. 18,5% ogółu zaewidencjonowanych. W stosunku do sytuacji sprzed roku liczba zasiłkobiorców wzrosła o 10,1 tys. osób. Wzrósł również procentowy udział pobierających zasiłek wśród ogółu bezrobotnych (31.12.2008 r. – 21,1 tys., tj. 17,2% ogółu). Sytuacja powiatów i podregionów w opisywanym aspekcie jest zróżnicowana. Według stanu na 31.12.2009r. w powiecie myszkowskim blisko jedna trzecia zarejestrowanych posiadała uprawnienia do pobierania zasiłku dla bezrobotnych (31,5%), w zawierciańskim 28,0%, kłobuckim 24,7%. Odwrotna sytuacja wystąpiła w Bytomiu (11,3%), Jastrzębiu Zdroju (12,0%) i Piekarach Śląskich (12,4%), gdzie prawo do tego świadczenia miał co dwunasty bezrobotny. Zasiłek dla bezrobotnych pobierał co piąty zarejestrowany w podregionie bielskim (21,7%). W podregionach bytomskim i gliwickim udział zasiłkobiorców był najniższy (13,7% i 14,0%). Według stanu na 1 stycznia 2010 r. wysokość zasiłku podstawowego dla osób bezrobotnych w okresie pierwszych 3 miesięcy to 717,00 zł., natomiast w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku to 563,00 zł. Według stanu na 1 stycznia 2009 r. wysokość zasiłku podstawowego wynosiła 551,8 zł.
Bezrobotni poprzednio pracujący	96 101 osób	134 202 osoby	Większość bezrobotnych to osoby legitymujące się stażem pracy (według stanu na 31.12.2009 r.– 134,2 tys., tj. 79,7% ogółu). Pozostali – 34,2 tys. tj. 20,3% ogółu nie posiada doświadczeń zawodowych. W ciągu roku liczba bezrobotnych poprzednio pracujących wzrosła o 38,1 tys., również ich procentowy udział wśród ogółu wzrósł o 1,4 pkt proc. (31.12. 2008 r. – 78,3%).
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	4 127 osób	7 241 osób	W końcu 2009r. zbiorowość bezrobotnych zwolnionych z przyczyn zakładu pracy liczyła 7,2 tys. osób, co stanowiło 5,4% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących. W ciągu roku liczebność tej kategorii wzrosła o 75,5% (31.12.2008 - 4,2 tys. osób, tj. 3,4% poprzednio pracujących). W końcu 2009r. najgorszą sytuację obserwowano w powiecie myszkowskim, gdzie co piąty bezrobotny poprzednio pracujący był osobą zwolnioną z przyczyn zakładu pracy.
Długotrwale bezrobotni	58 522 osoby	57 714 osób	Do grupy bezrobotnych długotrwale zaliczane są osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. W ciągu roku liczebność tej kategorii spadła o 808 osób, do poziomu 57,7 tys. W ciągu roku udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zaewidencjonowanych obniżył się o 13,4 pkt proc., z 47,7% w grudniu 2008 r. do 34,3% w końcu 2009 r. Wśród długotrwale bezrobotnych dominują kobiety (60,9% w końcu grudnia 2009 r., wobec 63,8% w grudniu 2008 r.). Utrzymuje się zróżnicowanie przestrzenne poziomu długotrwałego bezrobocia. W końcu 2009 r. najwięcej bezrobotnych tej kategorii zaewidencjonowanych było w Częstochowie (4,5 tys.), w Bytomiu (4,4 tys.) oraz w Sosnowcu (3,6 tys.).
Bezrobotni poniżej 25 roku życia	22 133 osoby	35 195 osób	W końcu grudnia 2009 r. bez pracy pozostawało 35,2 tys. bezrobotnych poniżej 25 roku życia. Na przestrzeni roku liczba najmłodszych bezrobotnych wzrosła o 13,1 tys. osób, tj. o 59,0%. Według stanu na 31.12.2009 r. bezrobotna młodzież to 20,9% ogółu zarejestrowanych, rok wcześniej ten udział był niższy – 18,0%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych do 25 roku życia dominowały kobiety, które stanowiły 55,1% tej subpopulacji (19 382 osoby).

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		Opis zmian
	2008 r.	2009 r.	
			<p>W porównaniu do grudnia 2008 roku sytuacja bezrobotnych mężczyzn do 25 roku życia w województwie śląskim pogorszyła się. Zanotowano wzrost udziału mężczyzn w tej kategorii wiekowej bezrobotnych o 7,9 pkt. procentowego; (31.12.2009- 15 813 tj. 44,9%, 31.12.2008- 8 180 tj. 37%).</p> <p>Natężenie bezrobocia młodzieży w poszczególnych powiatach jest zróżnicowane. W końcu 2009 r. najwyższe udziały bezrobotnej młodzieży obserwowano w powiatach: rybnickim (33,3%), pszczyńskim (32,1%), wodzisławskim (31,6%) oraz w miastach: Jastrzębiu Zdroju (30,5%) i Żorach (28,1%). Najniższe udziały bezrobotnej młodzieży notowano w dużych miastach na prawach powiatu, tj. w: Częstochowie (11,7%), Bielsku– Białej (13,5%) oraz Sosnowcu (14,8%).</p> <p>Podjęcie pracy w czasie lub po ukończeniu edukacji stanowi pierwszy, znaczący krok w życiu zawodowym w życiu młodego człowieka. Czas poszukiwania pracy wpływa na szanse bezrobotnych na szybko zmieniającym się rynku pracy. W grupie bezrobotnej młodzieży przeważają osoby pozostające bez pracy w okresie od 1-3 miesięcy (35,1%) oraz 3-6 miesięcy (25,8%). Jeśli chodzi o grupę osób chronicznie bezrobotnych (pozostających bez pracy nieprzerwanie ponad 24 miesiące), to ich udział w strukturze bezrobotnej młodzieży jest bardzo niski i wynosi niespełna 2%.</p>
<b>Bezrobotni powyżej 50 roku życia</b>	<b>29 926 osób</b>	<b>37 589 osób</b>	<p>W końcu grudnia 2009 r. zarejestrowanych było 37,6 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, procentowy udział wśród ogółu zarejestrowanych wynosił 22,3%. W odniesieniu do sytuacji z końca grudnia 2008 r. liczba bezrobotnych tej kategorii wzrosła o 7,7 tys. osób.. Bezrobotni powyżej 50 roku życia to jedna z niewielu kategorii zarejestrowanych, gdzie notujemy nadreprezentację mężczyzn. Udział kobiet wynosi zaledwie 43,1% .</p> <p>W końcu 2009 r. problem braku pracy w grupie 50+ najbardziej widoczny był w dużych ośrodkach przemysłowych, gdzie bezrobotni tej kategorii stanowili blisko jedną trzecią zarejestrowanych: Częstochowa (31,1%), Dąbrowa Górnicza (28,6%), Bielsko-Biała (27,9%), Sosnowiec (27,8%). Bezrobocie osób powyżej 50 roku życia najmniej widoczne było w powiatach podregionu rybnickiego: Jastrzębie Zdrój (13,1%), wodzisławski (14,2%) oraz rybnicki (15,9%).</p> <p>Możliwości zatrudnieniowe bezrobotnych powyżej 50 roku życia ogranicza niski poziom wykształcenia. W tej kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy aż 37,1% posiada wykształcenie gimnazjalne i poniżej, 34,0% - zasadnicze zawodowe, 19,3% - policealne i średnie zawodowe, a tylko co dziesiąty średnie ogólnokształcące oraz wyższe tj. (5,5% i 4,1%).</p> <p>Drugą barierą utrudniającą sukces na rynku pracy jest długoterminowe bezrobocie. Wśród bezrobotnych z grupy 50+ blisko jedna trzecia pozostaje bez zatrudnienia nieprzerwanie przez ponad 12 miesięcy (31,4%).</p> <p>Funkcjonujące w społeczeństwie przeświadczenie o tym, iż osoby powyżej 50 roku życia są mało elastycznymi pracownikami, którzy nie potrafią korzystać z nowoczesnych technologii i niechętnie korzystają z możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych powoduje, iż problem bezrobocia na śląskim rynku pracy dotyka w znacznym stopniu osoby z grupy wiekowej 50+.</p>
<b>Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych</b>	<b>36 067 osób</b>	<b>44 900 osób</b>	<p>Według stanu na 31.12.2009r. 26,7%, tj. 44,9 tys. osób zaliczało się do grupy bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oznacza to bezrobotnego nie posiadającego kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej. W ciągu roku liczba zarejestrowanych bez kwalifikacji zawodowych wzrosła o 8,8 tys. osób, natomiast udział obniżył się (o 2,7 pkt proc.).</p>
<b>Bezrobotni niepełnosprawni</b>	<b>8 291 osób</b>	<b>10 386 osób</b>	<p>W końcu grudnia 2009 roku liczba bezrobotnych niepełnosprawnych wynosiła 10,4 tys. i przez okres roku zwiększyła się o 2,1 tys. osób (tj. o 25,3%).</p> <p>Nieznacznie spadł udział bezrobotnych niepełnosprawnych wśród ogółu, z 6,8% w grudniu 2008r. do 6,2% w grudniu 2009r.</p> <p>Według stanu na 31.12.2009r. najwięcej osób niepełnosprawnych zarejestrowanych było w: Częstochowie (1,3 tys.), Bielsku – Białej (640 osób) oraz Sosnowcu (606 osób). Najmniej osób zaewidencjonowanych było w powiatach: lublinieckim (57 osób), bieruńsko-łędzińskim (94 osoby) oraz w mikołowskim (100 osób).</p> <p>Kobiety nieznacznie przeważają wśród bezrobotnych niepełnosprawnych. Według stanu na 31.12.2009 r. ich udział wynosił 51,3%, rok wcześniej – 53,7%.</p>

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		Opis zmian
	2008 r.	2009 r.	
Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od zakończenia nauki (absolwenci)	6 028 osób	10 735 osób	Bezrobotni absolwenci to według stanu na koniec grudnia ub. roku 6,4% ogółu zarejestrowanych (31.12.2009r. – 10 735 osób). Wśród bezrobotnych absolwentów zdecydowanie dominowały kobiety (56,9%). Na przestrzeni 2009 roku zbiorowość tej kategorii powiększyła się o 4,7 tys., tj. wzrost o 78,0%, wobec średniej w regionie 37,2% (31.12.2008r. – 6 028). Wśród bezrobotnych absolwentów osoby z wyższym wykształceniem to ok. 32% (głównie absolwenci kierunków ekonomicznych, nauk społecznych, pedagogiki)
Bezrobotni z wyższym wykształceniem	12 095 osób	18 126 osób	Według stanu na koniec grudnia 2009 r. bezrobotni w wyższym wykształceniu (18,1 tys. osób) stanowili 10,8% ogółu zarejestrowanych. W tej zbiorowości zdecydowanie dominowały kobiety (11,5 tys., tj. 63,7%). W ciągu roku liczba bezrobotnych o potencjalnie najwyższych kwalifikacjach wzrosła o 6,0 tys. osób, wzrósł również udział wśród ogółu bezrobotnych (o 0,9 punktu procentowego). Atutem osób z wyższym wykształceniem jest relatywnie krótki czas pozostawania bez pracy; tylko 16,1% z nich pozostaje w rejestrach nieprzerwanie ponad 12 miesięcy.
Bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	28 530 osób	39 418 osób	Bezrobotni z wykształceniem średnim policealnym i zawodowym stanowili 23,4% ogółu zarejestrowanych (31.12.2009r. – 39 418). Rok wcześniej analogiczny udział wynosił 23,2%. W ciągu roku liczebność tej kategorii wzrosła o 10,9 tys. osób.
Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	11 368 osób	16 078 osób	Według stanu na 31 grudnia 2009 r. bez pracy pozostawało 16,1 tys. bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, w tym aż 70,7% to kobiety. W ciągu roku udział osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wśród ogółu bezrobotnych pozostał na zbliżonym poziomie. Aktualnie stanowią oni 9,5% zarejestrowanych wobec 9,3% w tym samym okresie ubiegłego roku.
Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	34 064 osoby	47 578 osób	W końcu grudnia 2009 roku liczba osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosiła 47,6 tys. osób. W porównaniu z analogicznym okresem w 2008 roku obserwujemy wzrost bezrobotnych tej kategorii o 13,5 tys. osób.
Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	36 691 osób	47 225 osób	Nieziemiennie blisko jedną trzecią zarejestrowanych stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (31.12.2008r. – 29,9%, 31.12.2009 r. – 28,0%).
Liczba zarejestrowanych (napływ) - dane za rok	263 022 osoby	339 875 osób	Na przestrzeni 2009r. w powiatowych urzędach pracy województwa śląskiego zarejestrowało się 340tys. osób tj. o 76,9 tys. więcej niż rok wcześniej. Wśród „napływających” do bezrobocia dominowały osoby rejestrujący się po raz kolejny (77,3%, w 2008r. odsetek ten był nieco wyższy i wynosił 79,8%). Problem powrotów do bezrobocia był szczególnie widoczny w Siemianowicach Śląskich (gdzie w 2009r. 84,6% to rejestrujący się po raz kolejny), Świętochłowicach (82,8%) oraz Zabrze (82,5%). Najniższy odsetek powtórných rejestracji obserwowano w powiecie bielskim (65,6%), raciborskim (69,3%) oraz żywieckim (69,4%).
Liczba wyłączonych z ewidencji (odpływ) - dane za cały rok	306 234 osoby	294 198 osób	Liczba wyłączonych w ciągu roku 2009 wyniosła 294,2 tys. osób i była o 12,0 tys. mniejsza niż rok wcześniej. Wśród wyłączonych z ewidencji dominowały kobiety (według stanu na 31.12.2009r. było to 52,7, 31.12.2008r. – 57,1%). W 2009 r. liczba wyłączonych z tytułu niepotwierdzenia gotowości do pracy wyniosła 110 118 osób (tj. 37,4%). W 2008 r. analogicznie 112 583 osoby (36,8%). W całym 2009 roku z tytułu rozpoczęcia zatrudnienia wyłączono 101,8 tys. osób ( w 2008r.: 104,1 tys.). Na przestrzeni roku korzystną tendencją był wzrost liczby bezrobotnych, którzy zostali wyrejestrowani z powodu otrzymania dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, dotacje te otrzymało 6 624 bezrobotnych (w 2008r. – 4 698 osób).
Oferty pracy zgłoszone w ciągu roku	159 604 oferty	106 257 ofert	W 2009r. do urzędów pracy zgłoszono 106,3 tys. ofert pracy, tj. o blisko jedną trzecią ofert mniej niż rok wcześniej (31.12.2008r. - 159,6 tys. ofert zatrudnienia). Liczba zgłoszonych ofert pracy kształtowała się na poziomie z 2005r.

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		Opis zmian
	2008 r.	2009 r.	
Zgłoszenia zwolnień z przyczyn dotyczących zakładu pracy	9 554 osoby	12 559 osób	W 2009r. w województwie śląskim planowano objąć zwolnieniami z przyczyn zakładu pracy 12 559 osób, tj. o 3 005 osób więcej niż w 2008r.
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy, na podstawie wcześniejszych zgłoszeń	3 752 osób	9 463 osoby	W 2009r. w Śląskiem zwolnieniami z przyczyn dotyczących zakładu pracy, na podstawie wcześniejszych zgłoszeń, objęte zostały 9 463 osoby. W 2008r. liczba zwolnionych z tzw. zwolnień grupowych była o 5,7 tys. mniejsza (3 752 osoby).

### III. PODSUMOWANIE I REKOMENDACJE WYNIKAJĄCE Z ANALIZY REGIONALNEGO RYNKU PRACY

Zgodnie z prognozami demograficznymi w województwie śląskim w dalszym ciągu obserwowano spadkową tendencję liczby ludności, wskaźnik urbanizacji obniżył się. Odnotowano dodatni przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Bardzo pozytywnym aspektem wojewódzkiego rynku pracy jest stabilna liczba zatrudnionych (z niewielką tendencją wzrostu). Analiza danych BAEL wskazuje jednoznacznie na wzrost liczby pracujących w naszym województwie.

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w 2009 roku realizowany był w województwie w warunkach niekorzystnych dla rynku pracy. Globalne załamanie finansowe, kryzys gospodarki światowej, recesja w większości krajów Unii Europejskiej rzutowały na sytuację w regionie

Wiele celów założonych w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2009r. zostało zrealizowanych, jednak nie udało się osiągnąć wszystkich wyznaczonych wskaźników.

Jest mało prawdopodobne, aby w 2010r. sytuacja na rynku pracy uległa znaczącej poprawie. Szczególnie trudny może okazać się koniec roku. Są szanse na poprawę sytuacji młodzieży, jednak należy podjąć intensywne działania, aby nie dopuścić do wzrostu bezrobocia w tej grupie mieszkańców województwa. Młodzież jest niezmiennie tą grupą, dla której działania aktywizacyjne są najbardziej skuteczne. Korzystnie ocenić należy fakt, iż badania sondażowe jednoznacznie potwierdzają, że w przypadku różnych form zatrudnienia subsydiowanego, pracodawcy każdorazowo są zainteresowani młodymi kandydatami do pracy.

Negatywną tendencją wojewódzkiego rynku pracy jest utrzymujące się nadal duże zróżnicowanie i dysproporcje natężenia bezrobocia w układzie przestrzennym. Stąd też skala i formy aktywizacji powinny być terytorialnie zróżnicowane.

Z punktu widzenia nie najlepszych prognoz na rok 2010, ważnym działaniem będzie dalsze inwestowanie w kapitał ludzki poprzez rozwój różnych form kształcenia ustawicznego dorosłych. W konsekwencji dążyć należy do utrzymania istniejących miejsc pracy, ze wskazaniem na miejsca pracy w przemyśle samochodowym i wydobywczym.

Należy pamiętać, że w 2010 r. w Polsce prognozowany jest wzrost gospodarczy na poziomie 3 proc. Z całą pewnością nie wpłynie to znacząco na tworzenie nowych miejsc pracy.

Podnoszeniu kwalifikacji przez osoby dorosłe służyć będzie m.in. realizacja projektów z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL).

Niezmiennie prowadzić należałoby aktywizację społeczno-zawodową osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Statystyki bezrobocia rejestrowanego wskazują, że pojawia się nowa kategoria bezrobotnych, osoby młode, w wieku poniżej 30 lat (przedział wiekowy od 25 do 29 lat), do tej pory ta grupa osób sporadycznie obejmowana była specjalnymi programami aktywizacyjnymi.

Dane statystyczne wskazują, że nadal brak jest pomysłu na aktywizację osób powyżej 50 roku życia. Standardowe formy pomocy tj. szkolenia czy staże w niewielkim stopniu przyczyniają się do aktywizacji tej kategorii. Przy planowaniu wsparcia dla najstarszych bezrobotnych warto pamiętać, że statystycznie rzecz biorąc, wykształcenie tej grupy jest relatywnie niskie. Z całą pewnością należy zintensyfikować działania, które służyć będą podnoszeniu lub dostosowywaniu kwalifikacji do potrzeb rynku pracy bezrobotnych powyżej 45 roku życia.

Pewnym wyzwaniem dla publicznych służb zatrudnienia jest rosnąca liczba bezrobotnych rozpoczynających własną działalność gospodarczą. Wskazuje się 100 proc. efektywność tej formy aktywizacji. Równocześnie brak jest systemu ewaluacji, który pozwalałby zbadać losy bezrobotnych, którzy otrzymali dotację w okresie 2-3 lat od jej przyznania. Kolejny kierunek działań to wspieranie i promowanie rozwoju przedsiębiorczości w województwie śląskim.

Wobec przewidywanego wzrostu bezrobocia, szczególnej wagi nabiera dalsze podnoszenie jakości instytucjonalnej obsługi rynku pracy oraz rozwijanie partnerstwa transgranicznego

Aby skutecznie wspomagać wszelkie działania na rynku pracy istotne jest dalsze doskonalenie usług publicznych służb zatrudnienia, podnoszenie kompetencji pracowników oraz dostosowywanie poziomu wsparcia do wymogów europejskich. Służyć temu będą projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

**W związku z powyższym w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010 wyznacza się cele, które w oparciu o realizację określonych priorytetów i działań pozwolą osiągnąć założone wskaźniki.**

#### **IV. CELE, PRIORYTETY, DZIAŁANIA, WSKAŹNIKI RPDZ NA 2010 ROK**

Jako **podstawowe cele** do osiągnięcia w roku 2010 uznaje się:

- utrzymanie zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- wspieranie działań służących ograniczeniu bezrobocia,
- dążenie do zminimalizowania negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego w regionie,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy.

Cele będą osiągane poprzez trzy **priorytety**:

Priorytet 1. Wzrost aktywności.

Priorytet 2. Sprawny rynek pracy.

Priorytet 3. Doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy .

Każdemu priorytetowi przyporządkowane zostały określone działania.

#### **PRIORYTETY , DZIAŁANIA**

##### **Priorytet 1 – Wzrost aktywności**

- a. Upowszechnianie i rozwój kształcenia ustawicznego,
- b. Aktywizacja osób w wieku 50+,
- c. Doskonalenie rozwiązań pozwalających na godzenie obowiązków rodzinnych z pracą,
- d. Pomoc młodzieży rozpoczynającej karierę zawodową, w tym upowszechnianie działań przyczyniających się do szybkiego i płynnego przechodzenia od nauki do pracy,
- e. Aktywizacja zawodowa osób zamieszkujących obszary peryferyjne (wiejskie) – poprawa ich mobilności zawodowej.
- f. Integracja zawodowa i społeczna osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- g. Inicjatywy wspierające zatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarki.

##### **Priorytet 2 – Sprawny rynek pracy**

- a. Promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, w tym upowszechnianie informacji z tego zakresu,
- b. Tworzenie nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego na rynku pracy,
- c. Ulepszanie aktywnej polityki rynku pracy poprzez kojarzenie jej z instrumentami wsparcia finansowego,
- d. Kształtowanie nowych relacji na rynku pracy - rozwój współpracy pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia a prywatnymi agencjami zatrudnienia, pracodawcami, oraz pomocą społeczną, partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi,
- e. Wspieranie działań restrukturyzacyjnych poprzez podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarki innowacyjnej oraz wzrostu zatrudnienia w nowoczesnych gałęziach przemysłu w regionie,

- f. Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynku pracy,
- g. Ograniczenie skali redukcji zatrudnienia poprzez powstrzymanie zwolnień tam gdzie można ich uniknąć oraz zachęcanie przedsiębiorców do kreowania nowych miejsc pracy.

### **Priorytet 3 – Doskonalenie aktywnej polityki rynku pracy**

- a. Doskonalenie usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy świadczonych przez publiczne służby zatrudnienia,
- b. Doskonalenie standardów i warunków realizacji podstawowych usług rynku pracy oraz monitorowanie stosowania standardów i warunków ich realizacji przez publiczne służby zatrudnienia,
- c. Intensyfikacja działań podejmowanych wobec bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- d. Profesjonalizacja działań publicznych służb zatrudnienia poprzez wzmocnienia kadrowe i kompetencyjne,
- e. Wprowadzenie i zastosowanie monitoringu skuteczności aktywnej polityki rynku pracy,
- f. Prowadzenie efektywnej polityki migracyjnej w regionie,
- g. Pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie informacji o regionalnym rynku pracy.

Działania w porównaniu z rokiem 2009 zostały rozszerzone o zapisy dotyczące inicjatyw wspierających zatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarki. Również w związku z tym faktem, uległy zmianie wskaźniki wyznaczonych celów, które uwzględniają wskaźniki z roku 2009 i ich wpływ na sytuację na rynku pracy w 2010 roku.

### **Wskaźniki wyznaczonych celów:**

1. Podniesienie wskaźnika zatrudnienia w regionie.
2. Utrzymanie stabilnej liczby bezrobotnych i natężenia bezrobocia w województwie śląskim.
3. Zwiększenie aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (ze szczególnym naciskiem na długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych powyżej 45 roku życia).
4. Wzrost liczby kobiet uczestniczących w programach aktywizujących.
5. Wzrost liczby bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo zamieszkujących na terenach wiejskich w programach aktywizujących.
6. Utrzymanie na zbliżonym poziomie procentowego udziału młodzieży w wieku poniżej 25 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych
7. Dalszy rozwój przedsiębiorczości w regionie.
8. Rozwój potencjału publicznych służb zatrudnienia województwa śląskiego.

## **V. PARTNERZY RPDZ NA ROK 2010.**

Do opracowanie Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010 zaproszone zostały następujące instytucje:

1. Wydział Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego
2. Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego
3. Wydział Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego
4. Wydział Kultury - Zespół ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
5. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego
6. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie
7. Wydział Polityki Społecznej (Oddział Kontroli Legalności Zatrudnienia) Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego
8. Kuratorium Oświaty w Katowicach
9. Śląska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Katowicach
10. Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Katowicach
11. Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw S.A. w Katowicach
12. Izba Rzemieśnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach
13. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach
14. Zarząd Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” w Katowicach  
Rada OPZZ Województwa Śląskiego w Katowicach
15. Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Śląskiego

Wzorem lat ubiegłych każdy z partnerów zgłosił planowane w 2010 roku zadania wpisujące w poszczególne priorytety i działania poprzez wypełnienie „Karty zadania do RPDZ na rok 2010”.

Na podstawie zebranych materiałów opracowany został Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia.

Celem przybliżenia założeń RPDZ zorganizowano 15 stycznia 2010 roku spotkanie z partnerami.

## ROZDZIAŁ VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIE ZADAŃ

Głównym źródłem finansowania działań podejmowanych przez publiczne służby zatrudnienia w 2010 r. będzie Fundusz Pracy. Na rok 2010 Fundusz Pracy ogółem dla województwa śląskiego wynosi 392 978,3 tys. zł, w tym 65% tej kwoty tj. 255 435,9 tys. zł przeznaczonych jest na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej pozostałe 35% tj. 137 542,4 tys. zł stanowi rezerwę wojewódzką w całości przeznaczoną na realizację projektów systemowych powiatowych urzędów pracy w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Podział środków Funduszu Pracy na poszczególne powiaty dokonany zgodnie z przyjętymi przez Sejmik Województwa Śląskiego „Kryteriami podziału kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań” przedstawia poniższa tabela.

Podział środków Funduszu Pracy na rok 2010 ( w tys. zł )

L.p.	Nazwa powiatowego urzędu pracy	Środki na programy na rzecz promocji zatrudnienia	Środki na realizację program16. w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL	Łączna kwota środków FP do wykorzystania przez PUP
1	2	3	4	5
1	Będzin	9827,6	5291,8	15119,4
2	Bielsko-Biała z p.bielskim	11146,7	6002,1	17148,8
3	Bytom	14613,8	6000,0	20613,8
4	Chorzów	6347,2	3417,7	9764,9
5	Cieszyn	10105,1	5441,2	15546,3
6	Częstochowa z p. częstochowskim	31470,0	16945,4	48415,4
7	Dąbrowa Górnicza	8670,6	4668,8	13339,4
8	Gliwice z p.gliwickim	13228,8	7123,2	20352
9	Jastrzębie Zdrój	5494,2	2958,4	8452,6
10	Jaworzno	4699,1	2530,3	7229,4
11	Katowice	9367,4	5528,6	14896
12	Kłobuck	4715,0	2538,8	7253,8
13	Lubliniec	4115,6	2216,1	6331,7
14	Mikołów	3852,9	2074,7	5927,6
15	Mysłowice	3456,3	1861,1	5317,4
16	Myszków	6872,8	4056,2	10929
17	Piekary	3652,1	1966,5	5618,6
18	Pszczyna	2948,6	1740,2	4688,8
19	Racibórz	4078,5	2000,0	6078,5
20	Ruda Śląska	5126,3	2760,3	7886,6
21	Rybnik z p. rybnickim	9221,2	5442,2	14663,4
22	Siemianowice Śląskie	4728,9	2790,9	7519,8

23	Sosnowiec	13281,7	7151,7	20433,4
24	Świętochłowice	3189,7	1717,6	4907,3
25	Tarnowskie Góry	6783,6	4003,6	10787,2
26	Tychy z p.bieruńsko-lędzińskim	8839,3	4759,6	13598,9
27	Wodzisław Śląski	8069,2	4345,0	12414,2
28	Zabrze	9973,7	5370,5	15344,2
29	Zawiercie	15104,1	8132,9	23237,0
30	Żory	2771,9	1492,6	4264,5
31	Żywiec	9684,0	5214,4	14898,4
<b>x</b>	<b>województwo śląskie</b>	<b>255435,9</b>	<b>137542,4</b>	<b>392978,3</b>

Na uwagę zasługuje fakt, że środki przyznane dla województwa śląskiego decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej (luty 2010) są o 51,4% wyższe niż środki FP przyznane w analogicznym okresie roku ubiegłego oraz o 1,1% wyższe niż ogół środków pozyskanych na przestrzeni całego roku 2009 na programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

Również w tym roku powiatowe urzędy pracy będą mogły wnioskować o dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy Ministra, w tym m.in. na:

- „Program aktywizacji osób do 30 roku” opracowany przez MPiPS,
- programy zwiększające aktywność osób w wieku 45/50 plus,
- programy na rzecz osób bezrobotnych, zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracowników, związanych z trudnościami gospodarczymi lub niewypłacalnością pracodawcy lub niewypłacalnością pracodawcy w warunkach kryzysu finansowego,
- programy związane z aktywizacją osób bezrobotnych na terenach, na których miały miejsce klęski żywiołowe.

Dodatkowym źródłem finansowania działań podejmowanych na rynku pracy są środki z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. O środki te mogą starać w zależności od działania zarówno publiczne służby zatrudnienia oraz partnerzy rynku pracy.

### **Działania wdrażane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach**

- **Działanie 6.1** – Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie
- **Działanie 6.2** – Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i zatrudnienia
- **Działanie 6.3** – Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich
- **Działanie 8.1** – Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie
- **Działanie 9.3** – Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych

**W 2010 r. rozpocznie się realizacja 3 projektów systemowych WUP:**

#### **Poddziałanie 6.1.1**

„Rozmawiajmy! – dialog społeczny, jako skuteczna forma rozwiązywania problemów rynku pracy”.

Wartość 1.451.089,00 PLN

#### **Poddziałanie 6.1.2**

„Studia podyplomowe: kolejny krok do profesjonalizmu”.

Wartość 600 000 PLN

#### **Działanie 6.2**

„Promocja przedsiębiorczości w województwie śląskim”.

Wartość 1 050 000,00 PLN

#### **W 2010 roku będą również kontynuowane 2 projekty systemowe WUP:**

- „Publiczne Służby Zatrudnienia: PROFESJONALIZM – SKUTECZNOŚĆ – ZAANGAŻOWANIE” projekt szkoleniowy skierowany do 355 pracowników PUP i WUP świadczących usługi rynku pracy na rzecz osób bezrobotnych.

Okres realizacji: od 01.10.2008 do 31.07.2010 r.

Wartość: 1 272 428,00 zł;

oraz

- „Monitoring regionalnego rynku pracy” projekt o charakterze badawczym. Jego realizacja ma być odpowiedzią na zidentyfikowane deficyty wiedzy na temat przemian zachodzących na rynku pracy oraz na temat zapotrzebowania na szczegółowe informacje o rynku pracy, których brak grozi mniejszą efektywnością podejmowanych działań.

Okres realizacji: od 01.10.2008 do 30.09.2010 r.

Wartość: 4 195 367,00 zł.

**W roku 2010 Wojewódzki Urząd Pracy planuje ogłoszenie co najmniej 12 konkursów. W ramach alokacji 2010 do zakontraktowania przewidzianych zostało blisko 300 mln PLN.**

## **ROZDZIAŁ VII. KOORDYNOWANIE, MONITOROWANIE I OCENA REALIZOWANYCH ZADAŃ**

Ważnym elementem pracy samorządu województwa oraz samorządów powiatowych jest współpraca z radami zatrudnienia: wojewódzką i powiatowymi. Rady te są organami opiniotwórczo-doradczymi odpowiednio marszałka województwa lub starosty w sprawach polityki rynku pracy.

Do zakresu działań rad zatrudnienia należy między innymi: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do pełnego i produktywnego zatrudnienia w województwie, ocena racjonalności gospodarowania środkami Funduszu Pracy, opiniowanie kryteriów podziału środków Funduszu Pracy, składanie wniosków i wydawanie opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w województwie.

Również bardzo istotnym elementem realizacji Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010 będzie jego promocja. RPD zostanie umieszczony na stronach internetowych WUP. Na stronie urzędu prezentowane będą również najlepsze rozwiązania w obszarze polityki rynku pracy jako przykłady

dobrych praktyk. Ta forma prezentacji służyć będzie upowszechnianiu przykładowych działań podejmowanych przez różnych aktorów śląskiego rynku pracy.

Zasada partnerstwa została uwzględniona w trybie przygotowania Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2010 poprzez udział w jego opracowywaniu przedstawicieli administracji samorządowej, rządowej, związków zawodowych jak i organizacji pozarządowych. Uwzględniony został także tryb konsultacji z powiatowymi urzędami pracy. RPD zostanie poddany opinii Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia, która grupuje przedstawicieli wojewódzkich struktur organizacji związkowych, organizacji pracodawców, społeczno-zawodowych organizacji rolników, powiatowych rad zatrudnienia, organizacji pozarządowych zajmujących się statutowo problematyką rynku pracy.

Następnie po zakończeniu konsultacji społecznych, projekt będzie przekazany do akceptacji Zarządowi Województwa Śląskiego.

Wyniki monitoringu i koordynowania RPDZ na rok 2010 zostaną opracowane i przedstawione przez Wojewódzki Urząd Pracy Zarządowi Województwa Śląskiego w formie rocznego sprawozdania z realizacji zadań uwzględnionych w Planie w terminie do dnia 31 marca 2011 roku.

Przekazanie sprawozdania cząstkowego z realizowanych przez partnerów zadań według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku winno nastąpić w terminie do 15 lutego 2011 roku.